

Andorra treballa: qui pot viure del seu sou?

Dades i actuacions examinades fins a l'octubre del 2026.

La factura que no apareix a la fotografia oficial

Quan un govern anuncia que el salari mitjà creix, el primer interrogant hauria de ser quin treballador representa aquella mitjana. El salari mitjà pot augmentar per l'efecte de les retribucions altes, encara que la major part de les nòmines avancin més lentament. Per això el manual vol fer visibles a la vegada el salari mínim, la mediana, les diferències sectorials, les cotitzacions i el cost de l'habitatge. No es tracta de buscar la dada que millor s'adapta a una tesi, sinó de posar tots els rellotges de la cabina en funcionament. El poder adquisitiu no es mesura amb una nota de premsa: es mesura amb la renda disponible després de les despeses imprescindibles.

El Govern va aprovar l'1 de juliol del 2026 un increment extraordinari del salari mínim del 2,8%, fins als 1.568,67 euros bruts mensuals. És una decisió quantificable i ha de figurar com a tal. Però el salari mínim brut no és el que ingressa finalment una persona, ni permet viure de manera comparable a qui paga una habitació, a qui lloga un pis complet o a qui comparteix habitatge amb fills. El debat crític no es pot donar per tancat amb una sola xifra. Les referències treballades durant la investigació situen en períodes propers la mediana salarial al voltant de 2.254,04 euros i la mitjana en 2.787,51 euros. Abans de calcular ràtios definitives cal congelar mes, sèrie i població de cada estadística de la CASS; els imports d'un titular i els d'una taula actuarial no són automàticament intercanviables.

La cabina salarial: cinc percentatges diferents

La primera agulla expressa el salari mínim sobre la mediana salarial corresponent al mateix període. La segona, el salari mínim sobre el salari mitjà. La tercera, el lloguer mensual sobre el salari net individual. La quarta, el lloguer sobre la renda neta de la llar. La cinquena, l'evolució del salari real després de descomptar la inflació. Sense aquestes cinc agulles, un percentatge d'increment del salari es queda a mig camí. Un augment del 3% pot suposar una pèrdua de capacitat de compra si la despesa imprescindible d'una família creix més de pressa; i una mitjana estatal acceptable pot coexistir amb problemes greus en determinats sectors professionals.

Les diferències per sectors aporten una altra perspectiva. A les notes de treball de juny del 2026 es recollien referències d'uns 1.988,47 euros per a hoteleria, 4.620,92 per a finances i 3.286,45 per a Administració. Abans de traslladar aquestes xifres a un gràfic definitiu s'ha de contrastar que corresponen exactament a les mateixes categories, mes i base de cotització. Com a pregunta política, tanmateix, és legítim: quina capacitat real té una persona que treballa en serveis essencials per continuar vivint al país? Si un sector necessita personal, però l'habitatge n'absorbeix una proporció excessiva del salari, és el model econòmic qui ha d'oferir una explicació coherent.

El vot del 7 de maig: salarials, números i responsables

El 7 de maig del 2026 el Consell General va desestimar una proposta d'acord del Grup Parlamentari Socialdemòcrata per analitzar una revalorització general dels salaris d'acord amb l'IPC. La votació oficial va ser d'onze consellers a favor, procedents dels grups de Concòrdia, Socialdemòcrata i Andorra Endavant, i setze en contra, de Demòcrates i Ciutadans Compromesos. La iniciativa no era una llei salarial ja vigent, sinó un compromís d'estudi i definició d'un possible mecanisme. Precisament per això, la pregunta periodística és què justifica rebutjar-ne

L'anàlisi i quina alternativa concreta es proposa per preservar els ingressos reals de les rendes baixes i mitjanes.

No hem d'atribuir a cap partit que no governa la responsabilitat executiva d'haver apujat o no haver apujat els salaris. Però sí podem registrar qui presenta una proposta, qui l'esmena i qui hi vota en contra. Aquesta seqüència de fets és molt més informativa que l'etiqueta ideològica que cadascú imprimeix al cartell electoral. Si un partit afirma defensar el centre o la classe mitjana, la seva conducta parlamentària en aquesta matèria és una dada que el lector pot consultar sense necessitat de creure'n la propaganda.

Les pensions: un altre univers de persones

La pensió mitjana dels residents a Andorra no s'ha de confondre amb la pensió mitjana del conjunt de perceptors de la CASS, que inclou persones residents a l'estranger amb trajectòries contributives molt diverses. A les notes de la investigació apareixen 1.111,27 euros com a mitjana dels residents a finals del 2025 i 859,17 euros per a un conjunt més ampli a mitjans del 2026. Aquestes xifres no descriuen una caiguda automàtica de la pensió: són universos diferents. El manual ha de mostrar dos instruments independents i, idealment, la distribució per trams d'import, anys cotitzats i complements.

El programa conjunt del PS i SDP defensava una pensió mínima equiparable al salari mínim per a persones amb 37,5 anys de cotització. Concòrdia formulava una proposta que utilitzava 35 anys. No són polítiques executades; són compromisos electorals que s'han de comparar per requisits, cost estimat i possibilitats d'aplicació. Els estudis de reforma del sistema també han explorat modificacions de les cotitzacions i de l'edat de jubilació. Un escenari actuarial no és una reforma vigent: el llibre ha de dir quan es proposa una mesura, qui l'aprova i quan entra en vigor.

Qui paga, qui cobra i qui pot marxar

La discussió sobre pensions no es pot limitar a la sostenibilitat financera ni, a l'altre extrem, a proclamar un dret sense explicar-ne el finançament. Hem de mostrar quin percentatge de la nòmina es destina a cotitzacions, quina part assumeix el treballador, quina correspon a l'empresa, quines reserves existeixen i quines projeccions demogràfiques utilitza la CASS. També cal mirar les carreres laborals interrompudes, els autònoms, les persones amb períodes de cotització a altres estats i els complements per insuficiència de recursos. Aquí l'expressió «pensió mitjana» és massa pobra per explicar un sistema amb diferències importants.

El balanç polític que proposa aquest capítol és simple: salari anunciat, salari net, lloguer real, capacitat d'estalvi, anys de cotització i pensió probable. No és una acusació automàtica contra els partits; és una comprovació de la distància entre les promeses i la vida quotidiana. La cabina ha de permetre escollir el període i el tipus de llar, perquè un país no pot proclamar èxits laborals basant-se només en la seva nòmina més alta.

L'augment del salari mínim, vist des del rebut del lloguer

La paraula *augment* ofereix als governs una fotografia favorable i als treballadors una pregunta encara oberta. El decret de l'1 de juliol del 2026 elevà el salari mínim mensual a **1.568,67 euros bruts**, amb un increment extraordinari del **2,8%**, després de la revisió de començament d'any. Una lectura responsable ha de registrar que aquest augment existeix, però també preguntar què compra realment aquella nòmina en un mercat immobiliari tens. La política de rendes no s'esgota en l'import que surt a la capçalera de la notícia: entre el salari brut i la llibertat material d'una llar hi ha cotitzacions, habitatge, transport, energia, aliments, fills i, de vegades, deutes.

La cabina no inventarà un lloguer «mitjà» per dramatitzar un cas. Mostrarà escenaris de càlcul explícits. Per exemple, un lloguer **hipotètic**

de 900 euros equival al 57,4% d'aquell salari mínim **brut**; un de 1.200 euros, al 76,5%. Cap d'aquests dos percentatges és la taxa real d'esforç residencial de la població. Precisament revelen per què necessitem dades de lloguer efectiu i renda neta: sobre un ingrés net inferior al brut, el pes relatiu seria encara més alt. Publicar aquests exemples com a escenaris pedagògics ajuda a entendre la fórmula; disfressar-los d'estadística oficial seria un engany.

També cal separar les llars unipersonals de les que comparteixen habitatge i dels nuclis amb criatures. Dues persones amb el mateix salari poden tenir capacitats molt diferents d'estalvi; una família que disposa de dos ingressos pot trobar-se igualment en dificultats si ha d'assumir lloguer, criança i cures. La pregunta política no és únicament si la nòmina puja, sinó si es manté la possibilitat de viure al Principat sense destinar una part excessiva de la renda a un sostre. La comparació internacional exigirà, igualment, equivalències de salaris nets, prestacions, impostos i preus, no una simple taula de nòmimes.

Mitjana, mediana i salaris sectorials: tres maneres de maquillar sense tocar cap xifra

La mitjana salarial és la suma de totes les retribucions dividida pel nombre d'observacions. La mediana és el valor que deixa el cinquanta per cent de les observacions a cada costat. Quan hi ha salaris molt alts, la mitjana pot allunyar-se de la nòmina de la persona situada al centre de la distribució. Per això en una societat dependent del comerç, l'hoteleria, els serveis turístics i les finances és especialment important identificar la dispersió de les retribucions. No n'hi ha prou amb proclamar que «el salari mitjà ja s'acosta a una determinada quantitat» si una part substancial dels treballadors es concentra en rangs inferiors.

Les dades salarials disponibles situen com a referències pròximes 2.254,04 euros de mediana i 2.787,51 euros de mitjana, però la comparació entre períodes exigeix confirmar la data, la definició de persona assalariada, el

tractament de jornades parcials i les remuneracions extraordinàries. La divisió 1.568,67/2.254,04 donaria prop del 69,6%, i la divisió pel salari mitjà esmentat, aproximadament el 56,3%. Són ràtios aritmètiques provisionals entre referències no homologades temporalment. No es publicaran com a compliment o incompliment d'un compromís salarial fins a disposar de sèries que comparin el mateix mes i perímetre.

El mateix error es produeix quan s'enfronta el salari de l'hoteleria al de les finances com si les dues activitats tinguessin la mateixa distribució de jornades, antiguitat, qualificació i complements. El manual sí que mostrarà aquesta distància sectorial, però sense convertir-la automàticament en una conclusió causal sobre el valor social de cada professió. Interessa saber quantes persones estan a cada tram, com evolucionen les diferències, quines rendes són majoritàries entre residents i quines despeses els impedeixen arrelar. Una lectura política útil ha de comptar persones, no només euros.

Una votació no és una llei: la seqüència parlamentària del 7 de maig

El 7 de maig del 2026, el Consell General rebutjà, amb **16 vots contraris de Demòcrates i Ciutadans Compromesos i 11 de favorables dels tres grups opositors**, una proposta d'acord del Grup Socialdemòcrata per analitzar un mecanisme general d'actualització salarial segons l'IPC. És un resultat polític delimitat. La iniciativa plantejava estudiar o establir la via per preservar el poder adquisitiu general; no constituïa una nòmina ja aprovada ni una nova obligació legal immediata. Explicar-ho bé és necessari per atribuir responsabilitats: qui volia iniciar aquella via, qui la va rebutjar i quines alternatives es van defensar.

A la mateixa legislatura, el Govern aplicà l'augment extraordinari del mínim. Les dues decisions poden registrar-se simultàniament: l'Executiu va elevar el sòl retributiu i la seva majoria parlamentària va rebutjar aquella proposta concreta d'estudi de revalorització general. El manual no pretén que una decisió esborri l'altra. Precisament la crítica verificable

consisteix a mantenir ambdues al quadre i preguntar quin percentatge de treballadors se'n beneficia i quants romanen fora de l'abast de la mesura. Si el salari mínim puja més de pressa que els altres trams, pot acostar moltes nòmines al llindar inferior; és una hipòtesi a verificar amb sèries de distribució, no una conclusió automàtica.

Caldrà conservar l'acta, el text de la proposta, les esmenes, la intervenció de cada grup i l'eventual resposta del Govern. Així, quan una formació es proclami «de centre», «social», «liberal» o «pragmàtica», el ciutadà podrà anar directament al debat i comprovar què va defensar sobre salaris. La cabina política no adjudica bones intencions: exposa compromisos, esmenes i vots amb data, text exacte i actor responsable.

Les pensions i l'error del promig que fa desaparèixer persones

La pensió és el resultat d'una història de cotitzacions, però els titulars solen comprimir-la en una xifra. Una pensió mitjana dels jubilats residents al país no és comparable sense correccions amb la de tots els perceptors de la CASS, inclosos els residents a l'estranger, que poden haver acumulat només períodes curts a Andorra. La investigació havia recollit **1.111,27 euros per al grup de residents a finals del 2025 i 859,17 euros per a un univers més ampli al juny del 2026**. La diferència no prova que les pensions hagin caigut: prova que són dos denominadors diferents. És exactament l'error que aquest llibre vol eliminar de les estadístiques de poder.

El manòmetre pensionista haurà de mostrar la mediana, els trams de menys de 500 euros, de 500 a 1.000, de 1.000 a 1.500 i superiors —sempre que la CASS publiqui la distribució—, els anys cotitzats i la residència. També requerirà diferenciar jubilació contributiva, complements no contributius, supervivència i altres prestacions. Una pensió molt baixa que prové de pocs anys de cotització no s'interpreta igual que una pensió baixa d'algué que ha cotitzat tota la vida. La política pública ha de respondre a les dues situacions, però amb eines diferents.

Les propostes electorals del PS–SDP i de Concòrdia que utilitzen llindars de **37,5 i 35 anys de cotització**, respectivament, han de figurar com a programes, no com a normes efectives. Convé afegir-ne memòria financera, condicions d'accés, compatibilitat amb complements i calendari. Una persona que prepara la jubilació no necessita només saber què diu un partit: necessita conèixer quina llei regeix avui, què podria canviar i quines aportacions ha fet al sistema. La funció del llibre és separar allò vigent del que encara forma part d'una campanya.

El finançament de la CASS i el cost de les promeses

La Caixa Andorrana de Seguretat Social administra branques amb lògiques diferents, i el Fons de Reserva de Jubilació té regles, rendibilitats i riscos propis. Per revisar qualsevol proposta cal determinar quines cotitzacions s'exigeixen, quina part és a càrrec de l'empresa i quina del treballador, l'evolució del nombre de cotitzants, les prestacions reconegudes i les projeccions demogràfiques. Una reforma que augmenta una prestació sense finançament identificat és políticament incompleta; una reforma que només ofereix sostenibilitat comptable sense explicar les seves conseqüències distributives també ho és.

El principi periodístic és elemental: davant una previsió actuarial, demanar hipòtesis de longevitat, productivitat, fluxos migratoris, salari cotitzable, rendiment de les reserves i escenaris adversos. Quan el Govern o l'oposició presentin una xifra de «dèficit futur», l'hem de poder reproduir i modificar. Una taula basada en un únic escenari no és el futur garantit del país. Amb aquests elements el lector podrà entendre per què diferents partits discrepen sobre jubilació, cotitzacions, complements o fiscalitat, sense haver d'acceptar la superioritat d'un discurs pel seu to tècnic.

Cinc rellotges sobre una mateixa família: exemple de lectura

Imaginem una llar amb dues persones assalariades. El primer rellotge mostra els ingressos bruts; el segon, la renda després de cotitzacions i

impostos; el tercer, el percentatge absorbit pel lloguer; el quart, l'evolució del preu de la cistella essencial; el cinquè, l'estalvi potencial després de les obligacions ordinàries. La lectura es fa per període: gener contra gener, o any complet contra any complet. Mai es compararà el salari d'un mes amb la despesa anual o la recaptació global del Govern sense convertir les unitats.

Una segona llar, amb una sola persona pensionista, requerirà un altre conjunt d'agulles: import contributiu, complements, habitatge, medicaments i disponibilitat d'ajuda domiciliària. Aquesta diferenciació explica per què una política etiquetada com a «social» pot tenir efectes molt diferents segons la població. El manual no simularà que existeix una família representativa universal. Oferirà una manera de construir la pròpia comparació i obligarà cada proposta electoral a respondre amb persones afectades i euros mobilitzats.

Fonts primàries i expedient de comprovació del capítol 27

- Govern d'Andorra, decret i nota de l'1/07/2026: [F0327]
- Consell General, continuació del ple del 30/04/2026 celebrada el 7/05: [F0174]
- CASS: sèries de salaris cotitzats, pensions i afiliació; verificar dates i definicions abans de calcular ràtios individuals.
- Dossiers 05, 16 i 17 del projecte: compromisos i iniciatives dels partits, amb fonts programàtiques originals.

Les preguntes que han d'obtenir resposta

Cal demanar a Govern i CASS les sèries homogènies del salari mínim, el medià i el mitjà, per sectors i nacionalitats quan hi hagi publicació legalment adequada, així com les pensions dels residents per trams i les rendes realment disponibles després del lloguer. Els partits han de respondre si les propostes incorporen fonts de finançament i calendaris mesurables. L'objectiu no és inventar un percentatge de compliment, sinó obtenir els denominadors que permetin calcular-lo.

Fonts principals: Govern d'Andorra, comunicat de l'1 de juliol del 2026 sobre salari mínim; Consell General, sessió del 7 de maig del 2026 ([F0174]); CASS, estadístiques i memòries; programes electorals de PS–SDP i Concòrdia del 2023. Les mitjanes només es comparen quan corresponen al mateix univers estadístic.